

ШЕВЧЕНКО

Інна Юрїївна

shevchenko.khnadu@gmail.com

УДК 378.147

к.е.н., доцент, Харківський
національний автомобільно-
дорожній університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ АВТОМОБІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ЗАСАДАХ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

PROSPECTS OF THE IMPROVEMENT OF THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PROGRAMS FOR THE TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE AUTOMOTIVE INDUSTRY ON THE BASIS OF THE DUAL TRAINING FORM

SHEVCHENKO Inna Yuriivna – PhD in Economics, Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University

У статті окреслено перспективи підвищення якості підготовки фахівців для автомобільної промисловості на засадах дуальної форми навчання як основи кадрового забезпечення розвитку автомобілебудівного комплексу України. Порівняно особистісні та професійні профілі фахівців зі спеціальностей 133 «Галузеве машинобудування», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», 274 «Автомобільний транспорт» за переконанням експертних груп у складі респондентів-викладачів і респондентів-практиків.

* * *

В статье очерчены перспективы повышения качества подготовки специалистов для автомобильной промышленности на базе дуальной формы обучения как основы кадрового обеспечения развития автомобилестроительного комплекса Украины. Сравнены личностные и профессиональные профили специалистов по специальностям 133 «Отраслевое машиностроение», 151 «Автоматизация и компьютерно-интегрированные технологии», 274 «Автомобильный транспорт» по убеждению экспертных групп в составе респондентов-преподавателей и респондентов-практиков.

* * *

Introduction. Automotive industry is the important part of the national economy. But nowadays Ukrainian automotive industry operates in the conditions of shortage of the human resources. Work in the automotive industry seems unattractive to young people. Automakers also point to the inconsistency of the initial professional training of the young specialists with the requirements for vacancies. In such circumstances, the dual form of education is an opportunity to improve the quality of the training of specialists for the automotive industry.

Purpose is the outlining the prospects of the improvement of the educational and professional programs for the training of specialists for the automotive industry on the basis of the dual training form.

Results. The personal and professional profiles of the specialists in the specialties 133 "Industry engineering", 151 "Automation and computer integrated technologies", 274 "Automobile transport" are compared according to the opinion of the expert groups composed of the respondents-lecturers and the respondents-practitioners. The level of the consistency of the opinions of experts on the personal profiles of the specialists in the specialty 133 "Industry engineering" is 17,65 %, in the specialty 151 "Automation and computer integrated technologies" – 11,76 %, in the specialty 274 "Automobile transport" – 29,41 %. The level of the consistency of the opinions of experts on the professional profiles of the specialists in the specialty 133 "Industry engineering" is 28,57%, in the specialty 151 "Automation and computer integrated technologies" – 33,33 %, in the specialty 274 "Automobile transport" – 33,33 %.

Conclusion. The level of the consistency of the opinions of experts on the personal and professional profiles of the specialists for the automotive industry is relatively low. The implementation of the dual form of education in the training of specialists for the automotive industry is seen as the perspective and powerful tool for the harmonizing the personal qualities and professional competences of graduates of the higher education institutions with the relevant expectations of the employers.

Ключові слова: дуальна освіта, освітньо-професійна програма, особистісний профіль фахівця, професійний профіль фахівця

Ключевые слова: дуальное образование, образовательно-профессиональная программа, личностный профиль специалиста, профессиональный профиль специалиста

Keywords: dual education, educational and professional program, personal profile of specialist, professional profile of specialist

ВСТУП

Автомобільна промисловість є стратегічно важливою частиною машинобудівного комплексу, промисловості та національної економіки в цілому, традиційно забезпечуючи високий ступінь доданої вартості, створення робочих місць і залучення інвестицій. На жаль, останнє десятиліття було вкрай складним для автомобілебудівного комплексу України, що отримало відоб-

раження у: зменшенні обсягів виробництва легкових автомобілів, вантажних автомобілів і автобусів; втраті конкурентних позицій на національному автомобільному ринку та перспектив виходу на європейський і світовий автомобільні ринки; кризі економічного потенціалу автовиробників, зокрема, виробничого потенціалу, кадрового потенціалу, управлінського потенціалу, інноваційно-інвестиційного потенціалу, фінансового потенціалу, стратегічного потенціалу, ринкового по-

тенціалу [1].

Серед проблем розвитку автомобільної промисловості в Україні чільне місце посідає нестача кваліфікованих кадрів. Систематичні кризові явища в автомобілебудуванні стали поштовхом для масової міграції кваліфікованих працівників до сусідніх країн-автовиробників – Словаччини, Польщі, Російської Федерації, Угорщини, Румунії тощо. Наразі на автомобілебудівних підприємствах України спостерігається тенденція «старіння» персоналу, коли середній вік працівників перевищує 45 років. Значною мірою причинами такого явища є незначна потреба автовиробників у нових працівниках, недостатня привабливість праці в автомобілебудівній галузі, високий рівень плінності кадрів. Автомобілебудування України поступово відновлює виробничу діяльність і зростає потреба в кваліфікованих кадрах. Але роки кризи та рецесії автомобільної промисловості здійснили негативний вплив і на систему первинної підготовки фахівців для автомобілебудівного комплексу: так, з огляду на практичну відсутність співробітництва між закладами вищої освіти та автовиробниками склалася ситуація, коли компетентності випускників не повною мірою відповідають вимогам до заміщення вакантних робочих місць у сфері автомобілебудування.

Новітнім підходом до нівелювання комплексу проблем кадрового забезпечення розвитку автомобільної промисловості України є впровадження дуальної форми навчання у підготовку фахівців для автомобілебудівного комплексу.

Згідно з Концепцією підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти [2].

Наразі в Україні вже було реалізовано декілька пілотних проектів стосовно впровадження дуальної форми здобуття освіти [3], за результатами чого учасниками відмічено отримання позитивного соціально-економічного ефекту в формі значного підвищення рівня працевлаштування випускників, економії витрат за рахунок скорочення годин теоретичної підготовки та навчання студентів в аудиторіях, додаткового надходження коштів.

Такий успіх здійснення професійно-технічними закладами підготовки фахівців за дуальною формою навчання актуалізує питання щодо доцільності впровадження дуальної форми надання освітніх послуг до первісної підготовки фахівців у закладах вищої освіти.

У попередніх публікаціях [4-5] було приділено увагу методичним засадам співробітництва закладів вищої освіти з автомобілебудівними підприємствами, зокрема розроблено критерії та здійснено кластеризацію закладів вищої освіти за рівнем привабливості для співробітництва в сфері спільного надання освітніх послуг за дуальною формою навчання.

Водночас ніка аспектів подальшої взаємодії автомобілебудівних підприємств із закладами вищої освіти залишаються не дослідженими: так, наприклад, відкритим залишається питання стосовно коригування освітньо-

професійних програм підготовки фахівців для автомобілебудівного комплексу з урахуванням реальних вимог практичної діяльності.

МЕТА РОБОТИ полягає в окресленні перспектив удосконалення освітньо-професійних програм підготовки фахівців для автомобільної промисловості на засадах дуальної форми навчання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час проведення дослідження використано такі методи, як метод аналізу та синтезу, системний підхід, порівняльний аналіз, експертні методи, графічний метод.

РЕЗУЛЬТАТИ

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», освітньо-професійна програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти [6]. Так, однією з ключових компонент будь-якої освітньо-професійної програми є компетентності здобувача ступеня вищої освіти, які прийнято розподіляти на загальні та фахові.

А втім, проходження професійної підготовки у закладі вищої освіти покликане не лише сформувати у здобувача загальні та фахові компетентності, а й виховати ті особистісні якості, що є найбільш необхідними для фахівця в межах певної спеціальності. Часто на практиці саме особистісні якості визначають можливість до освоєння певної професії, здобуття необхідних знань і умінь та їх подальшого успішного застосування.

Спираючись на основні положення теорії типів особистості Г. Айзенка [7] та структурної теорії рис особистості Р. Кеттела [8] було сформовано перелік особистісних якостей фахівців у сфері автомобілебудування. Для формування переліку професійних компетентностей фахівців у сфері автомобільної промисловості було використано освітньо-професійні програми Харківського національного автомобільно-дорожнього університету підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями 133 «Галузеве машинобудування», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» та 274 «Автомобільний транспорт».

Для оцінювання вагомості особистісних якостей і професійних компетентностей фахівців у сфері автомобілебудування їх перелік було запропоновано двом експертним групам: експертній групі № 1, сформованій із провідних викладачів кафедр «Автомобілів», «Будівельних і дорожніх машин», «Автоматизації та комп'ютерно-інтегровані технології» Харківського національного автомобільно-дорожнього університету; експертній групі № 2, сформованій із провідних фахівців у сфері виробництва та продажу автомобілів. Оцінювання особистісних якостей фахівців у сфері автомобілебудування здійснювалося експертами за такою шкалою: 3 бали – нейтральна характеристика; 4 бали – характеристика важлива; 5 балів – характе-

ристка дуже важлива. Оцінювання професійних компетентностей фахівців у сфері автомобілебудування здійснювалося експертами за такою шкалою: 1 бал – характеристика неважлива; 2 бали – характеристика скоріше неважлива, ніж важлива; 3 бали – нейтральна характеристика; 4 бали – характеристика важлива; 5 балів – характеристика дуже важлива.

Побудова особистісних і професійних профілів фахівців у сфері автомобільної промисловості здійснювалася за критерієм надання пріоритету тим особистісним і професійним характеристикам, яким віддали

перевагу переважна більшість членів експертних груп.

Табл. 1 наглядно ілюструє особистісні профілі фахівця зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» за переконанням експертної групи № 1 і експертної групи № 2.

У табл. 1-6: ▲ – пріоритетна характеристика за переконанням експертної групи № 1; ● – пріоритетна характеристика за переконанням експертної групи № 2; ■ – пріоритетна характеристика за переконанням обох експертних груп.

Таблиця 1

Експертні особистісні профілі фахівця зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» [складено автором]

Шифри та назви якостей	Бальна оцінка					Шифри та назви якостей
	5	4	3	4	5	
Категорії особистостей за теорією Г. Айзенка						
СІ (стабільний інтроверт)	▲					НІ (невротичний інтроверт)
або						
СЕ (стабільний екстраверт)		●				НЕ (невротичний екстраверт)
16 PF за теорією Р. Кеттела						
А+ (чуйність)			●	▲		А- (відчуженість)
В+ (розум)	▲	●				В- (безглуздя)
С+ (емоційна стійкість)	▲	●				С- (емоційна нестабільність)
Е+ (домінантність)		▲		●		Е- (підлеглість)
F+ (розсудливість)		■				F- (безтурботність)
G+ (свідомість)		■				G- (безвідповідальність)
H+ (сміливість)		▲	●			H- (боязкість)
I+ (жорсткість)		▲	●			I- (м'якість)
L+ (довірливість)			●			L- (підозріливість)
M+ (мрійливість)			▲	●		M- (практичність)
N+ (дипломатичність)			●	▲		N- (прямолинійність)
O+ (схильність до побоювань)			●	▲		O- (спокій)
Q1+ (радикалізм)			▲	●		Q1- (консерватизм)
Q2+ (самодостатність)		▲	●			Q2- (конформізм)
Q3+ (недисциплінованість)				■		Q3- (контрольованість)
Q4+ (розслабленість)			●	▲		Q4- (напруженість)

Думки експертів стосовно особистісних якостей фахівця зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» співпали лише щодо 3-х характеристик із 17-и запропонованих, що складає 17,65 %. Найбільш разючі відмінності в експертних бальних оцінках спостерігаємо для: категорії особистості фахівця – експертна група № 1 віддала перевагу типу «стабільний інтроверт», експертна група № 2 – типу «стабільний екстраверт»; характеристики «Е» – експертна група № 1 вважає більш пріоритетною характеристикою «домінантність», експертна група № 2 – «підлеглість».

У табл. 2 представлено експертні особистісні профілі фахівця зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології».

У цілому схожі результати отримано внаслідок порівняння експертних особистісних профілів фахівця зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології». Думки експертів співпали щодо значущості та пріоритетності 2-х особистісних якостей фахівця із 17-и запропонованих, що складає 11,76 %.

Табл. 3 презентує порівняння особистісних профілів фахівця зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт», сформованих за даними оціночних листів, наданих експертними групами.

Експертні групи досягли узгодженості стосовно 5-и особистісних якостей фахівця зі спеціальності 274

«Автомобільний транспорт», що склало 29,41 %.

Загалом результати експертного оцінювання значущості особистісних якостей фахівців у сфері автомобілебудування вказали на суттєву диференціацію пріоритетних особистісних характеристик фахівців зі спеціальностей 133 «Галузеве машинобудування», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» та 274 «Автомобільний транспорт» за переконаннями експертів-викладачів і експертів-практиків.

Не менший плюралізм думок експертів можемо спостерігати і стосовно пріоритетності професійних компетентностей фахівців із зазначених спеціальностей (табл. 4-6).

Порівняння результатів експертного оцінювання професійних компетентностей фахівців у сфері автомобілебудування свідчить про наступний ступінь узгодженості думок експертних груп стосовно пріоритетності професійних характеристик фахівців зі спеціальностей:

- 133 «Галузеве машинобудування» – 28,57%;
- 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» – 33,33%;
- 274 «Автомобільний транспорт» – 33,33%.

Такий ступінь узгодженості думок експертів є вищим за той, що спостерігався під час оцінювання пріоритетності особистісних якостей фахівців із зазначених спеціальностей, але все ж є доволі низьким.

Таблиця 2

Експертні особистісні профілі фахівця зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» [складено автором]

Шифри та назви якостей	Бальна оцінка					Шифри та назви якостей
	5	4	3	4	5	
Категорії особистостей за теорією Г. Айзенка						
СІ (стабільний інтроверт)		▲				НІ (невротичний інтроверт)
або						
СЕ (стабільний екстраверт)		●				НЕ (невротичний екстраверт)
16 PF за теорією Р. Кеттела						
А+ (чуйність)			●	▲		А- (відчуженість)
В+ (розум)	▲	●				В- (безглуздя)
С+ (емоційна стійкість)	▲	●				С- (емоційна нестабільність)
Е+ (домінантність)			▲	●		Е- (підлеглість)
F+ (розсудливість)	▲	●				F- (безтурботність)
G+ (свідомість)	▲	●				G- (безвідповідальність)
H+ (сміливість)		▲	●			H- (боязкість)
I+ (жорсткість)		■				I- (м'якість)
L+ (довірливість)			●	▲		L- (підозріливість)
M+ (мрійливість)				■		M- (практичність)
N+ (дипломатичність)			●	▲		N- (прямолинійність)
O+ (схильність до побоювань)			●	▲		O- (спокій)
Q1+ (радикалізм)			▲	●		Q1- (консерватизм)
Q2+ (самодостатність)		▲	●			Q2- (конформізм)
Q3+ (недисциплінованість)				●	▲	Q3- (контрольованість)
Q4+ (розслабленість)			●	▲		Q4- (напруженість)

Таблиця 3

Експертні особистісні профілі фахівця зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» [складено автором]

Шифри та назви якостей	Бальна оцінка					Шифри та назви якостей
	5	4	3	4	5	
Категорії особистостей за теорією Г. Айзенка						
СІ (стабільний інтроверт)		▲				НІ (невротичний інтроверт)
або						
СЕ (стабільний екстраверт)		●				НЕ (невротичний екстраверт)
16 PF за теорією Р. Кеттела						
А+ (чуйність)			●	▲		А- (відчуженість)
В+ (розум)		■				В- (безглуздя)
С+ (емоційна стійкість)	▲	●				С- (емоційна нестабільність)
Е+ (домінантність)		▲		●		Е- (підлеглість)
F+ (розсудливість)	▲	●				F- (безтурботність)
G+ (свідомість)	▲	●				G- (безвідповідальність)
H+ (сміливість)		▲	●			H- (боязкість)
I+ (жорсткість)		▲	●			I- (м'якість)
L+ (довірливість)			●	▲		L- (підозріливість)
M+ (мрійливість)				■		M- (практичність)
N+ (дипломатичність)			●	▲		N- (прямолинійність)
O+ (схильність до побоювань)				■		O- (спокій)
Q1+ (радикалізм)				■		Q1- (консерватизм)
Q2+ (самодостатність)		▲	●			Q2- (конформізм)
Q3+ (недисциплінованість)				■		Q3- (контрольованість)
Q4+ (розслабленість)			●	▲		Q4- (напруженість)

Таблиця 4

Експертні професійні профілі фахівця зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» [складено автором]

Шифри та назви компетентностей	Бальна оцінка				
	1	2	3	4	5
<i>I</i>					
П1 (застосовувати й удосконалювати аналітичні методи та комп'ютерні програми для розв'язування інженерних завдань, у т.ч. в умовах технічної невизначеності)				▲	●
П2 (розуміти завдання сучасного виробництва, спрямовані на задоволення потреб споживачів)				▲	●
П3 (проектувати та організувати виробничий процес, застосовуючи автоматичні системи підтримання життєвого циклу)				▲	●
П4 (обгрунтовувати вибір і використовувати конструкційні матеріали, устаткування, технології)				■	
П5 (застосовувати методи конструювання типових вузлів та механізмів)				■	
П6 (виготовляти деталі та вузли машин на базі систем автоматизованого виробництва)				●	▲

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6
П7 (застосовувати засоби технічного контролю для оцінювання параметрів об'єктів і процесів)				▲	●
П8 (розв'язувати завдання підвищення якості продукції та удосконалення системи її контролю)				▲	●
П9 (застосовувати норми галузевих стандартів)				■	
П10 (працювати з технічною документацією, в т.ч. іноземною)				■	
П11 (знати та дотримуватися правил охорони праці)				●	▲
П12 (розробляти та керувати технічними проектами)				▲	●
П13 (визначати техніко-економічну ефективність інженерних розробок)			▲	●	
П14 (оцінювати правові, соціальні, екологічні, економічні ризики реалізації технічних рішень)			▲	●	

Таблиця 5

Експертні професійні профілі фахівця зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» [складено автором]

Шифри та назви компетентностей	Бальна оцінка				
	1	2	3	4	5
П1 (проектувати комп'ютерно-інтегровані автоматизовані системи управління)					■
П2 (проектувати програмно-технічне та інформаційне забезпечення автоматизованих систем управління)				●	▲
П3 (використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення інженерних завдань з автоматизації, зокрема, методів комп'ютерної графіки, моделювання, автоматизованого проектування, керування базами даних)				●	▲
П4 (обґрунтовувати вибір технічної структури та розробляти програмне забезпечення для автоматизованих систем)				▲	●
П5 (обґрунтувати вибір технічних засобів автоматизації на основі аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик з урахуванням новітніх вимог)				▲	●
П6 (здійснювати діяльність із монтажу, налагодження та експлуатації промислових приладів, електрообладнання, засобів вимірювань та автоматизації, матеріалів, інструментів в процесі автоматизації виробництва)					■
П7 (досліджувати об'єкти автоматизації, визначати відповідність наявних ресурсів і методів роботи виробничим задачам та раціонально їх застосовувати)				●	▲
П8 (встановлювати поопераційний маршрут оброблення деталей і складання виробів у процесі їх виготовлення та контроль за всіма операціями технологічної послідовності)					■
П9 (розробляти карти технологічного процесу, маршрутні і матеріальні карти, відомості оснастки та іншу технологічну документацію)					■
П10 (володіти методами документального забезпечення та опису графічного відображення систем автоматизації)				●	▲
П11 (розробляти технічні завдання та проектувати пристрої, оснастку та спеціальний інструмент)				■	
П12 (аналізувати технологічні процеси, оцінювати працездатність, стійкість систем автоматичного регулювання на підставі моделювання технологічних процесів, поліпшувати алгоритм роботи систем автоматичного регулювання)				●	▲
П13 (володіти методикою оформлення змін у технічній документації у зв'язку з коригуванням технологічних процесів і режимів виробництва)			▲	●	
П14 (брати участь у випробуваннях технологічного устаткування, в т.ч. перевірки та освоєнні спроектованих технологічних процесів і режимів виробництва)				●	▲
П15 (організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці)				●	▲

Таблиця 6

Експертні професійні профілі фахівця зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» [складено автором]

Шифри та назви компетентностей	Бальна оцінка				
	1	2	3	4	5
П1 (використовувати програмні засоби для розробки проектно-конструкторської та технологічної документації зі створення, експлуатації, ремонту та обслуговування автотранспортних засобів)	2	3	4	5	6
П2 (розробляти та впроваджувати технологічні процеси, технологічне устаткування і технологічне оснащення, засоби автоматизації та механізації при виробництві, експлуатації, ремонті та обслуговуванні автотранспортних засобів)				●	▲
П3 (розробляти технічні завдання та технічні умови на проектування автотранспортних засобів)					■
П4 (розробляти, оформляти та впроваджувати у виробництво документацію щодо технологічних процесів виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування автотранспортних засобів)				●	▲

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5	6
П5 (організувати діяльність структурних підрозділів щодо виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування автотранспортних засобів)			▲		●
П6 (складати плани розміщення устаткування, технічного оснащення та організації робочих місць, визначати склад та площі приміщень, розраховувати завантаження устаткування та показники якості продукції)			▲		●
П7 (використовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при технічній діагностиці автотранспортних засобів)				■	
П8 (аналізувати технологічні процеси виробництва й ремонту автотранспортних засобів)				▲	●
П9 (аналізувати техніко-економічні та експлуатаційні показники автотранспортних засобів)				▲	●

Особливо тривожною видається наявність суттєвих відхилень в експертних оцінках важливості наступних професійних компетентностей фахівців у сфері автомобілебудування зі спеціальностей:

– 133 «Галузеве машинобудування»: компетентностей «визначати техніко-економічну ефективність інженерних розробок» і «оцінювати правові, соціальні, екологічні, економічні ризики реалізації технічних рішень», які експертами-викладачами оцінені як «нейтральні», а експертами-практиками визнаються «важливими»;

– 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»: компетентності «володіти методикою оформлення змін у технічній документації у зв'язку з коригуванням технологічних процесів і режимів виробництва», яка експертами-викладачами оцінена як «нейтральна», а експертами-практиками визнається «важливою»;

– 274 «Автомобільний транспорт»: компетентностей «організувати діяльність структурних підрозділів щодо виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування автотранспортних засобів» і «складати плани розміщення устаткування, технічного оснащення та організації робочих місць, визначати склад та площі приміщень, розраховувати завантаження устаткування та показники якості продукції», які експертами-викладачами оцінені як «нейтральні», а експертами-практиками визнаються «дуже важливими».

ВИСНОВКИ

У таких умовах впровадження дуальної форми здобуття освіти у підготовку фахівців у сфері автомобільної промисловості вбачається як перспективний і потужний інструмент гармонізації особистісних якостей та професійних компетентностей випускників закладів вищої освіти з відповідними очікуваннями роботодавців, що буде сприяти, з одного боку, підвищенню якості первісної підготовки фахівців, а, з іншого боку, – покращенню кадрового забезпечення розвитку автомобілебудівної галузі.

Список використаних джерел

1. Dmitriyev I., Shevchenko I. *Problems and prospects of development of the automotive industry in Ukraine. Periodyk naukowy Akademii Polonijnej*. 2017. № 20 (2017). pp. 11-23.
2. Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р., № 660-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-p>
3. Шевченко І.Ю. *Вітчизняний досвід впровадження дуальної*

форми підготовки фахівців. Методологічні засади розвитку сучасних систем вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції (м. Харків, 26 квітня 2019 р.). Харків: ХНАДУ, 2019. С. 142-144.

4. Шевченко І.Ю. *Обґрунтування критеріїв відбору підприємствами ЗВО для співробітництва в сфері дуальної освіти. Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities: proceedings of II International scientific conference (Kaunas, February 22, 2019). Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing». pp. 575-578.*

5. Шевченко І.Ю. *Дуальна освіта як основа кадрового забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств автомобілебудування України. Бізнес Інформ. 2019. № 2. С. 171-185.*

6. *Про вищу освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20170928>*

7. Айзенк Г. *Структура личности. Москва: Ювента, 1999. 464 с.*

8. Капустина А.Н. *Многофакторная личностная методика Р. Кэттелла. Санкт-Петербург: Речь, 2001. 112 с.*

References

1. Dmitriyev I., Shevchenko I. *Problems and prospects of development of the automotive industry in Ukraine. Periodyk naukowy Akademii Polonijnej*. 2017. № 20 (2017). pp. 11-23.
2. *On approval of the Concept of training the specialists in the dual form of education: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 19, 2018, No 660-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-p> (in Ukrainian)*
3. Shevchenko I.Yu. *National experience of the implementing the dual forms of the training of specialists. Methodological principles of development of the modern higher education systems: proceedings of the Ukrainian scientific-methodical Internet conference (Kharkiv, April 26, 2019). Kharkiv: KhNAHU, 2019. pp. 142-144. (in Ukrainian)*
4. Shevchenko I.Yu. *Justification of the criteria for the selection of HEI by the enterprises for cooperation in the field of the dual education. Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities: proceedings of II International scientific conference (Kaunas, February 22, 2019). Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing». P. 575-578. (in Ukrainian)*
5. Shevchenko I.Yu. *Dual education as a basis of the personnel provision to increase the competitiveness of automotive industry of Ukraine. Business Inform. 2019. № 2. pp. 171-185. (in Ukrainian)*
6. *On higher education: Law of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20170928> (in Ukrainian)*
7. Ayzenk G. *Structure of the personality. Moscow: Juventa, 1999. 464 p. (in Russian)*
8. Kapustina A.N. *Multifactorial personality technique by R. Cattell. Saint Petersburg: Speech, 2001. 112 p. (in Russian)*